

POLITECHNIKA POZNAŃSKA

ZIELONA I NIEBIESKA INFRASTRUKTURA
W PROJEKTOWANIU PRZESTRZENI MIEJSKICH
prof. ANNA JANUCHTA-SZOSTAK

WYDZIAŁ
ARCHITEKTURY

ZIELONA I BŁĘKITNA INFRASTRUKTURA W PRZESTRZENI MIASTA

prof. ANNA JANUCHTA-SZOSTAK

INFRASTRUKTURA czy NATURA?

ZIELONA INFRASTRUKTURA (lub: błękitno-zielona infrastruktura) to **strategicznie zaplanowana sieć** obszarów naturalnych i półnaturalnych z innymi cechami środowiskowymi, **zaprojektowana i zarządzana** w sposób mający zapewnić szeroką gamę **usług ekosystemowych**.

GARŚĆ INSPIRACJI:

CZYM JEST BZI?

SKALA MIEJSCA

- PARK CZY PARKING?
SZARE NA ZIELONE
MIKRO RETENCJA

SKALA MIASTA – PARKI, RZEKI

- POZNAŃ – LONDYN
- RZEKA LEA, PARK OLIMPIJSKI

ZAKOŃCZENIE

[Zielona Infrastruktura — zwiększanie kapitału naturalnego Europy, Komunikat Komisji KOM nr 249, Bruksela, 2013]

Brama Poznania nad kanałem Cybiny. For. A. Januchta-Szostak

INFRASTRUKTURA

BŁĘKITNO-ZIELONA

Hydrauliczna efektywność
korzyści siedliskowe i klimatyczne
walory estetyczne i funkcjonalne
powierzchniochłonność

Systemy odwodnieniowe miast opierają się na „szarej” infrastrukturze wodno-kanalizacyjnej.

Tymczasem błękitno-zielona infrastruktura jest średnio o 50% bardziej opłacalna niż „szare” alternatywy i zapewnia o 28% większą wartość dodaną (Raport BiodiverCities by 2030, 2022)

SZARA (nie NIEBIESKA!)

Hydrauliczna efektywność
Sterowalność
Brak walorów środowiskowych
Brak walorów estetycznych

NATURE-BASED SOLUTIONS

Rozwiązania oparte na przyrodzie wykorzystują naturę i siłę zdrojową ekosystemów do poprawy ochrony ludzi, optymalizacji infrastruktury i budowy bardziej sprawnej i bioróżnorodnej przyszłości.

IUCN, <https://www.iucn.org/our-work/nature-based-solutions>

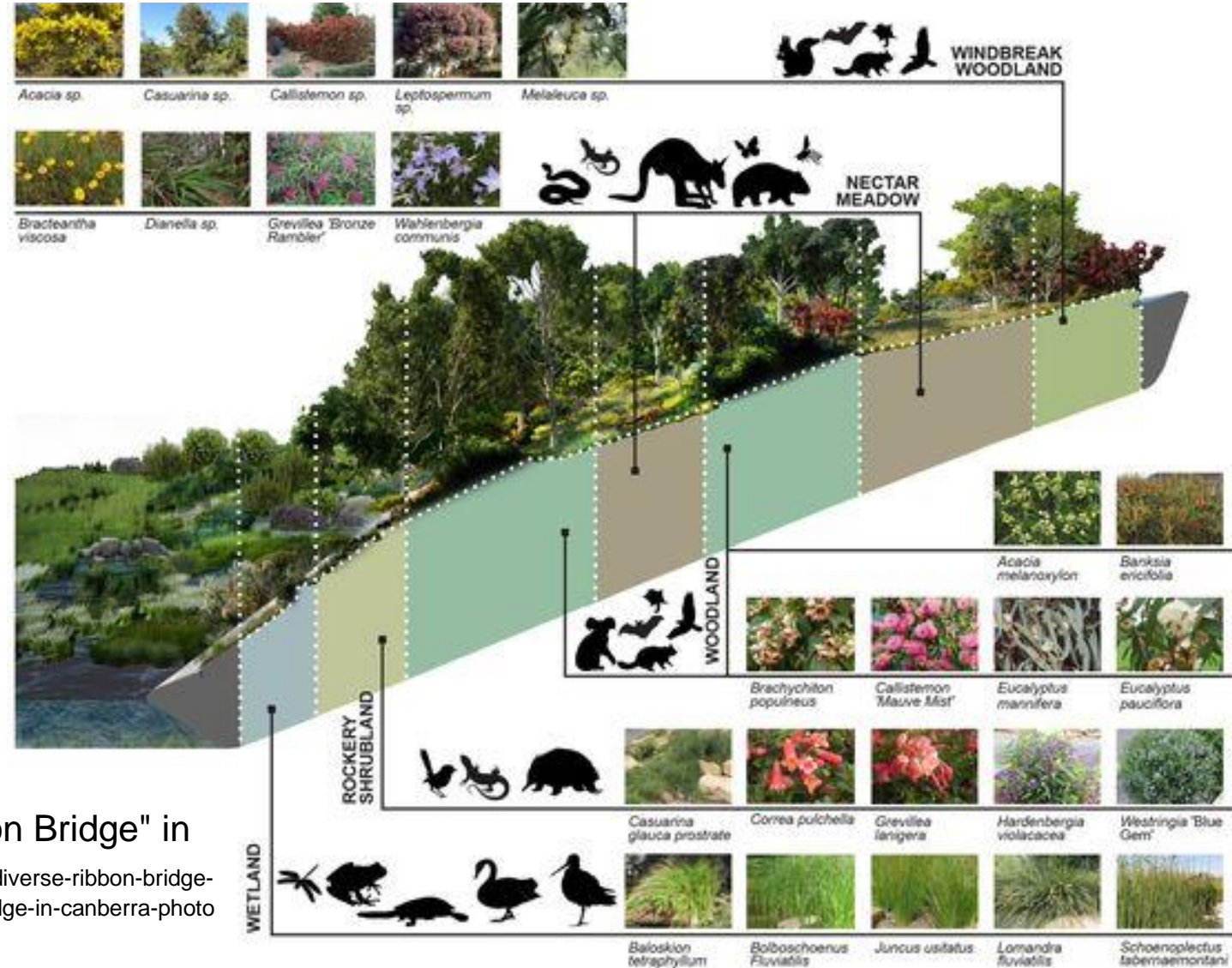
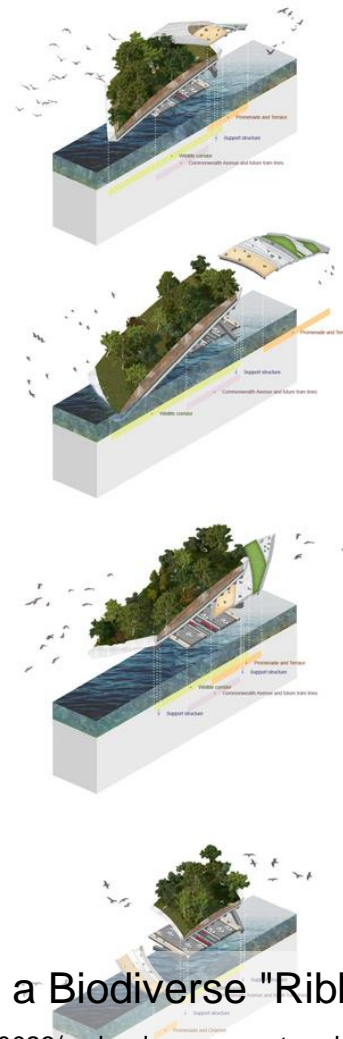
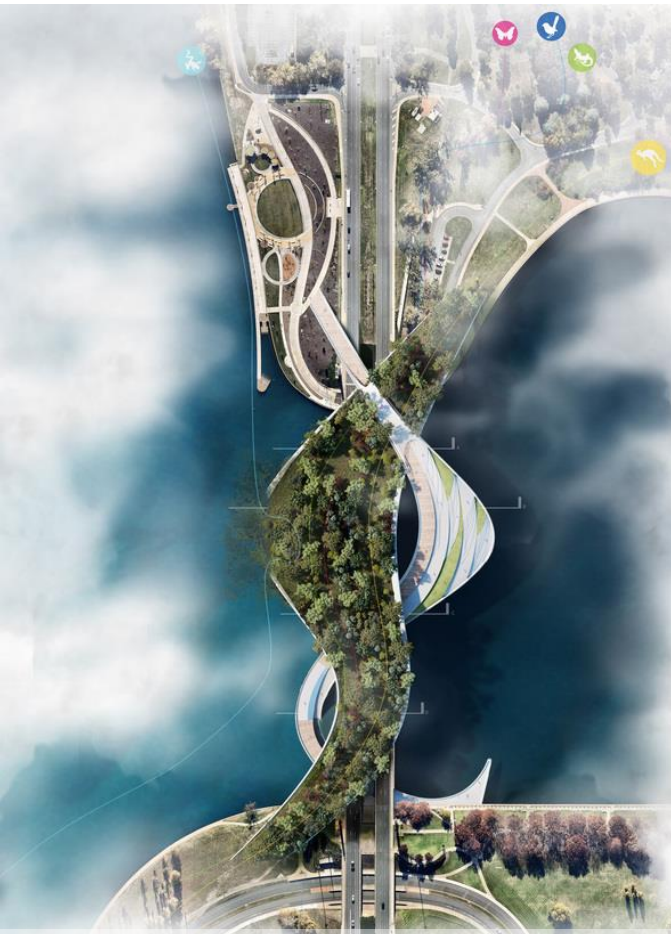
Warunkiem sukcesu jest uwzględnienie procesów ekosystemowych, które...

NATURE-BASED SOLUTIONS

Remaking Lost Connections

ZIELONA I NIEBIESKA INFRASTRUKTURA
W PROJEKTOWANIU PRZESTRZENI MIEJSKICH
prof. ANNA JANUCHTA-SZOSTAK

Gallery of CX Landscape Creates a Biodiverse "Ribbon Bridge" in Canberra – 10 <https://www.archdaily.com/920023/cx-landscape-create-a-biodiverse-ribbon-bridge-in-canberra/5d15f629284dd1400200006f-cx-landscape-create-a-biodiverse-ribbon-bridge-in-canberra-photo>

NATURE-BASED SOLUTIONS

POZNAŃ

– KONIECZNOŚĆ WZMACNIANIA POŁĄCZEŃ

Międzynarodowy projekt **CONNECTING NATURE**
(Horyzont 2020, Biuro Koordynacji Projektów i Rewitalizacji Miasta)

– implementacja

ROZWIĄZAŃ BLISKICH PRZYRODZIE

(tzw. Nature-based solutions, NBS).

Rozwiązania wspierające przyrodę w mieście.

Przewodnik i inspiracje

<https://www.poznan.pl/mim/rewitalizacja/przewodnik-po-rozwiazaniach-wspierajacych-przyrode.p.46898.64677.html>

ZIELONA I NIEBIESKA INFRASTRUKTURA
W PROJEKTOWANIU PRZESTRZENI MIEJSKICH
prof. ANNA JANUCHTA-SZOSTAK

MIKRO INTERWENCJE

Zielone dachy i ściany
Zielone przystanki
i torowiska
Parki kieszonkowe
Zielone podwórka
Łąki i drzewa miejskie
Czwarta przyroda

Ogrody deszczowe
Ogrody pływające
Przepuszczalne
nawierzchnie

Ekodemonstratory
Naturalne place zabaw
Plaże miejskie
Ogrody otwarte
Ogrody działkowe

EKOSYSTEM MIEJSKI

ZIELONA INFRASTRUKTURA

KULTURA, GOSPODARKA

MIASTO + CZŁOWIEK

Czy zaspokajają potrzeby
krótko- i długoterminowe?

EDUKACJA ŚRODOWISKOWO-KLIMATYCZNA
- ZROZUMIENIE, DOCENIANIE, WZMACNIANIE

USŁUGI EKOSYSTEMOWE

ZAOPATRZENIOWE

REGULACYJNE

KULTUROWE

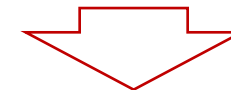
NATURA

EKOSYSTEM =
BIOTOP + BIOCENOZA

Czy miejski ekosystem jest ZDROWY?

PROCESY, CYKLE, ZALEŻNOŚCI
ODNAWIALNOŚĆ, REGENERACJA,
BIORÓŻNORODNOŚĆ, ŁĄCZNOŚĆ

PODSTAWA:
USŁUGI
SIEDLISKOWE

SKALA MIEJSCA

PARK CZY PARKING?

DETERMINANTY WYBORU:

- Społeczna świadomość, akceptacja, współodpowiedzialność
- Zmiana modelu życia – wygoda a priorytety
- Wygodny transport publiczny, drogi rowerowe
- Planowanie, prawo, standardy zieleni, utrzymanie dróg, ochrona konserwatorska,

Same street, 3 years apart

<https://www.facebook.com/photo?fbid=566173928880070&set=a.544887331008730>

SZARE NA ZIELONE

The Grey to Green, Sheffield, UK

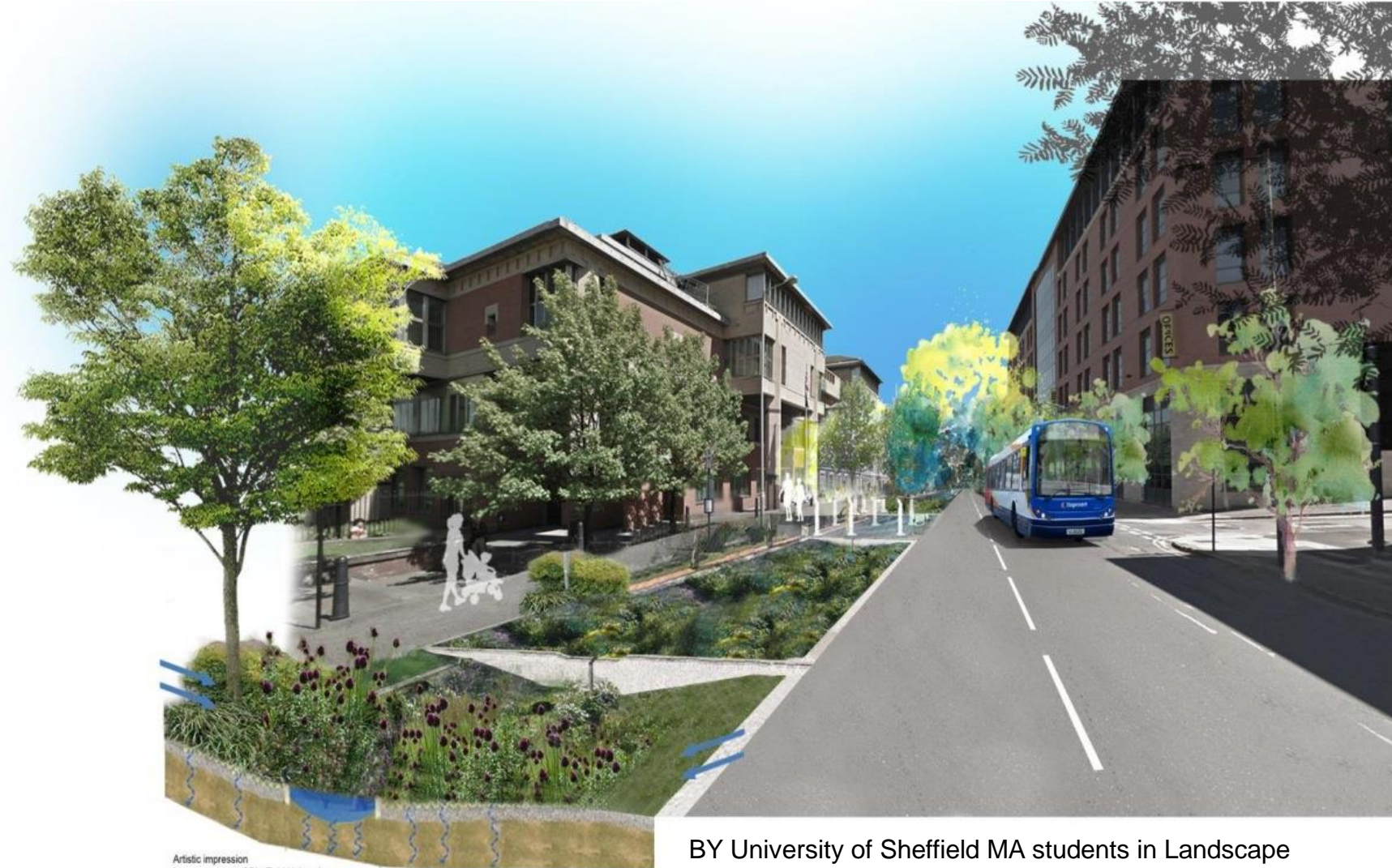
ZIELONA I NIEBIESKA INFRASTRUKTURA
W PROJEKTOWANIU PRZESTRZENI MIEJSKICH
prof. ANNA JANUCHTA-SZOSTAK

Planting Design: Nigel Dunnett and Zac Tudor. Scheme Design: Sheffield City Council with Robert Bray Associates.

<https://www.nigeldunnett.com/grey-to-green-2/>

Artistic impression
Image courtesy of Sheffield University

BY University of Sheffield MA students in Landscape Architecture, as part of a design studio with Nigel Dunnett

SZARE NA ZIELONE

The Grey to Green, Sheffield, UK

ZIELONA I NIEBIESKA INFRASTRUKTURA
W PROJEKTOWANIU PRZESTRZENI MIEJSKICH
prof. ANNA JANUCHTA-SZOSTAK

Planting Design: Nigel Dunnett and Zac Tudor. Scheme Design: Sheffield City Council with Robert Bray Associates.

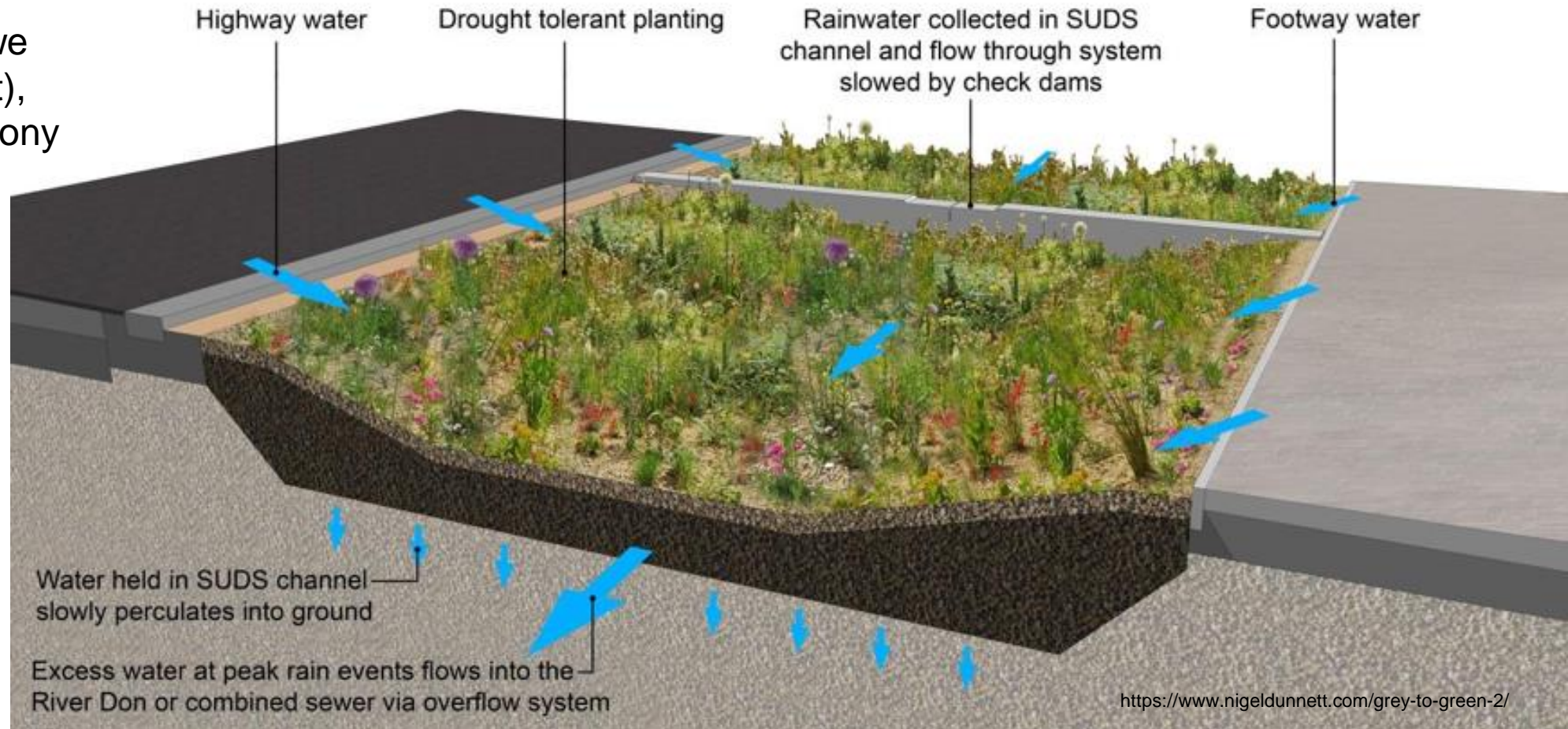
SuDS

(system retencji
powierzchniowej)

Pojemność: 60-minutowe
opady deszczu (1/30 lat),
spływ do rzeki zmniejszony
z **47,3 l/s do 9 l/s.**

Opady nawałne
(1/100 lat, 60 min.)
– przelew przez
zastawki, ograniczenie
spływu z **69,6 l/s
do 9,2 l/s.**

Sustainable Drainage System (SuDS) - 'Grey to Green Phase 1'

SZARE NA ZIELONE

The Grey to Green, Sheffield, UK

ZIELONA I NIEBIESKA INFRASTRUKTURA
W PROJEKTOWANIU PRZESTRZENI MIEJSKICH
prof. ANNA JANUCHTA-SZOSTAK

Pasy zieleni przyulicznej:

- zwiększenie bioróżnorodności,
- ochrona pieszych przed zanieczyszczeniami poprzez wielowarstwowe nasadzenia,
- chłodzenia poprzez zwiększenie nasadzeń drzew,
- Oczyszczanie i redukcja spływów opadowych
- dobrostan ludzi - katalizator dla dalszych inwestycji

Planting Design: Nigel Dunnett and Zac Tudor. Scheme Design: Sheffield City Council with Robert Bray Associates.

SZARE NA ZIELONE

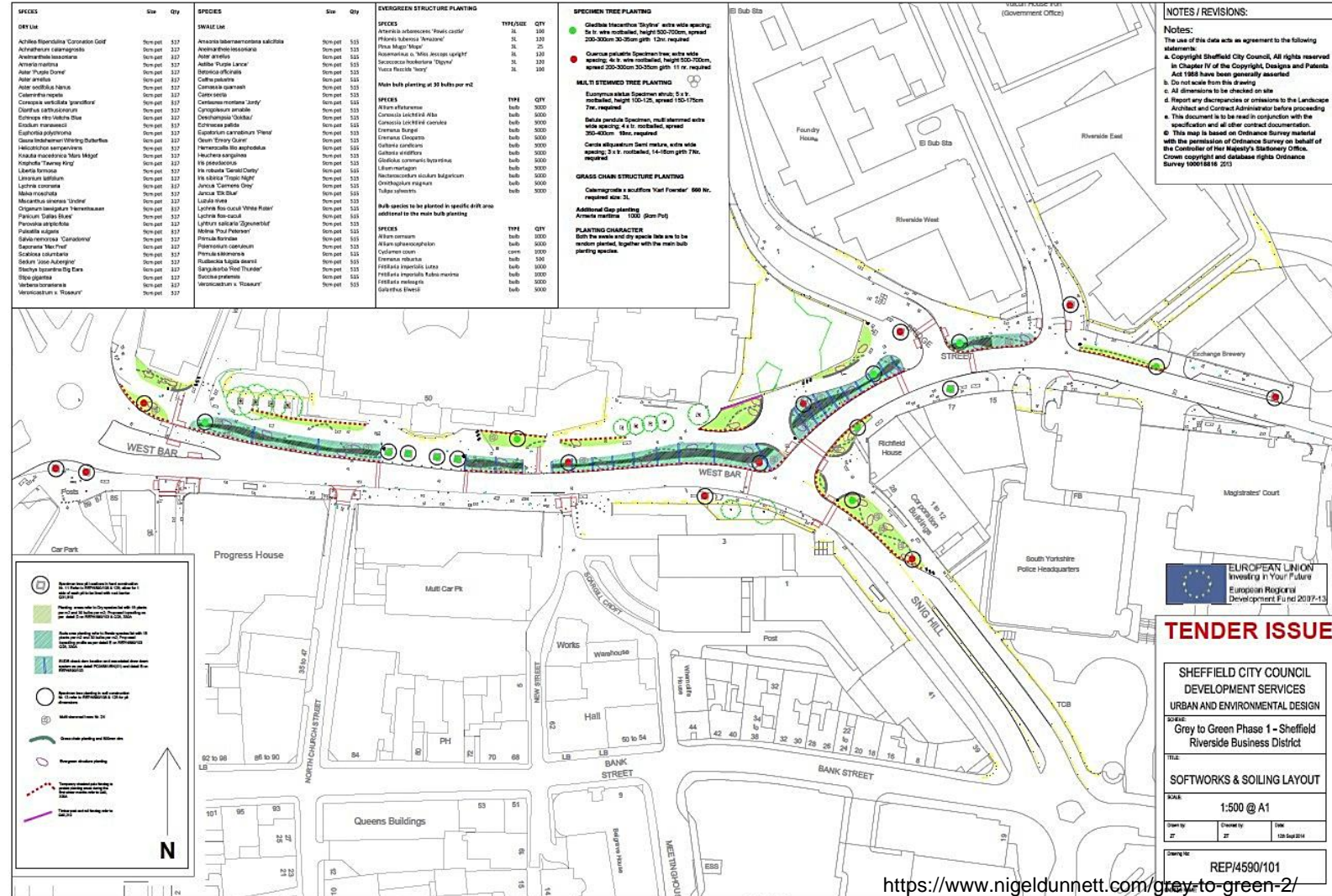
The Grey to Green, Sheffield, UK

ZIELONA I NIEBIESKA INFRASTRUKTURA
W PROJEKTOWANIU PRZESTRZENI MIEJSKICH
prof. ANNA JANUCHTA-SZOSTAK

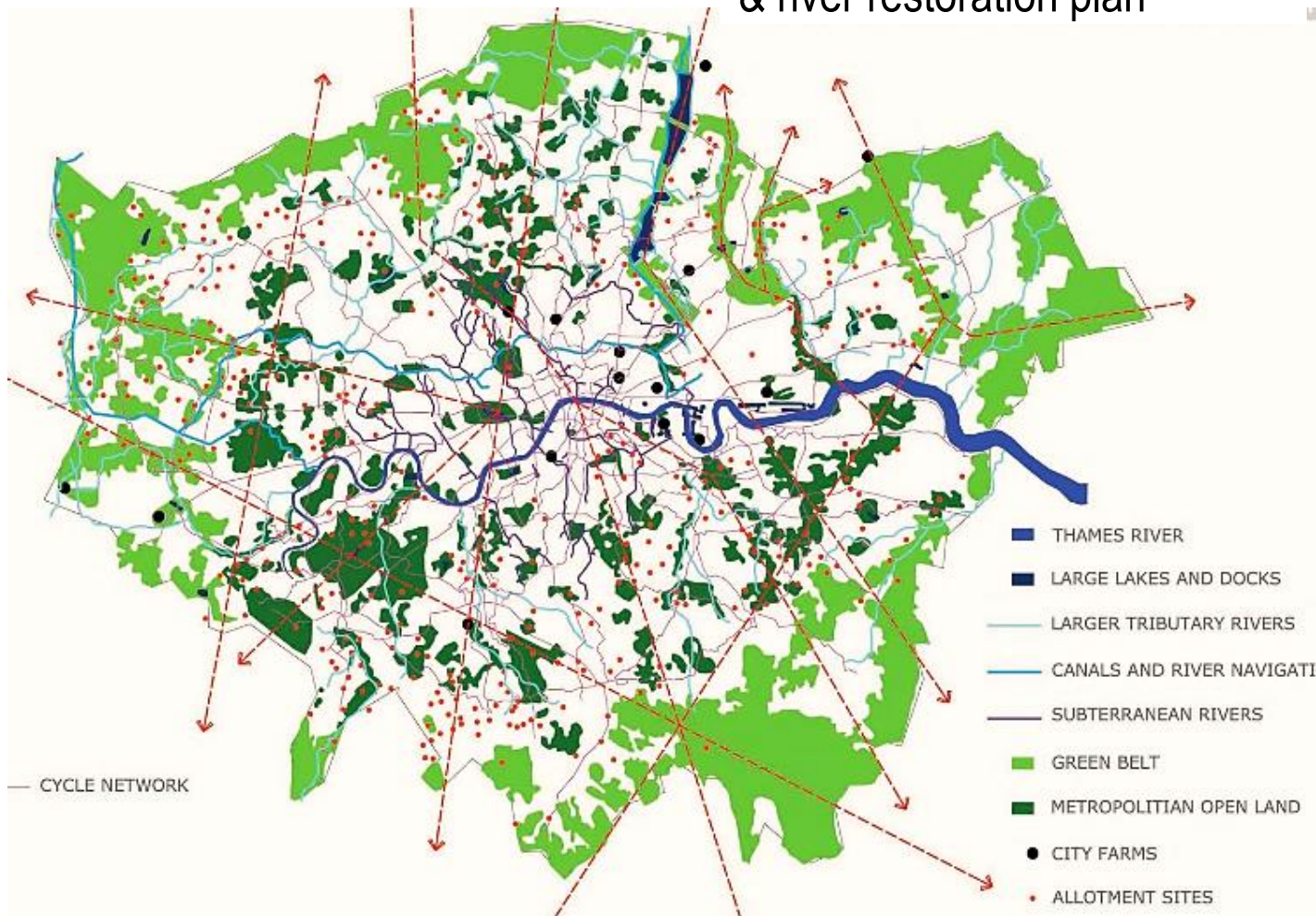
Planting Design: Nigel Dunnett and Zac Tudor. Scheme Design: Sheffield City Council with Robert Bray Associates.

BZI - Strategicznie zaplanowana sieć...

SKALA MIASTA

Konieczność zintegrowanych działań wielkoskalowych

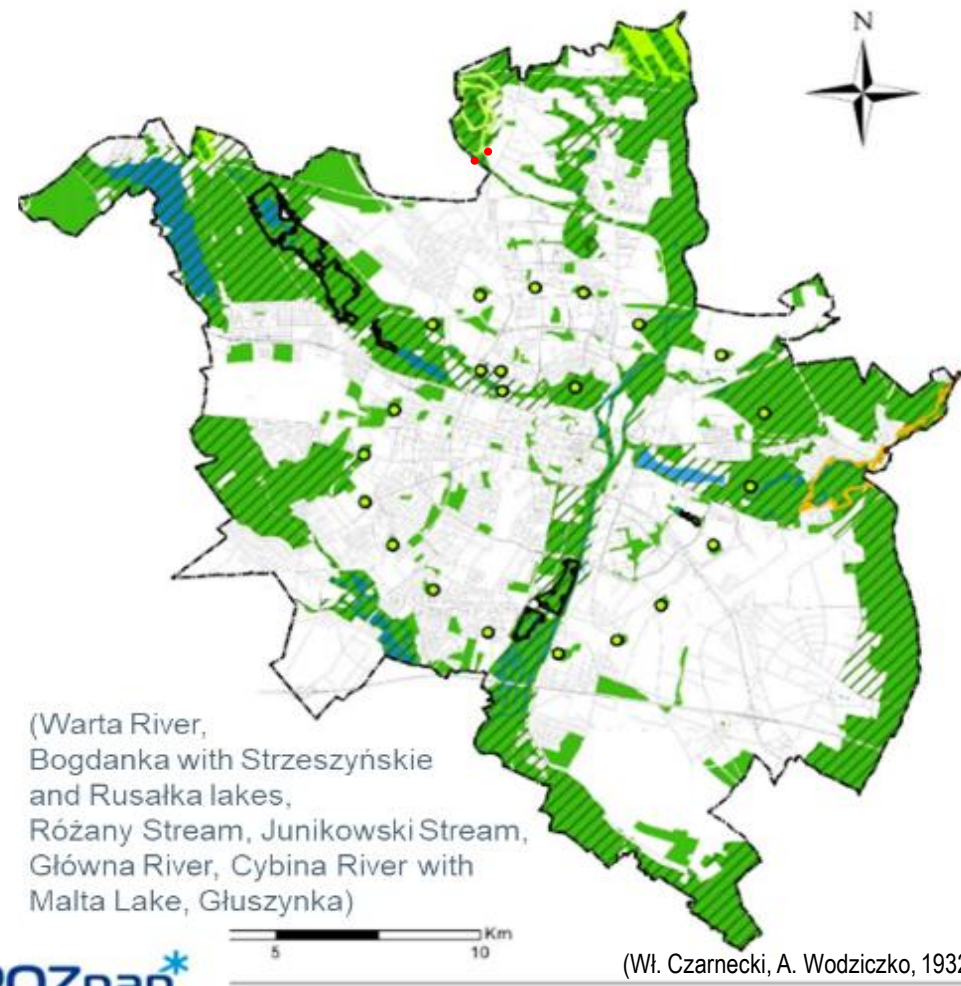
LONDYN

Blue Ribbon Network (BRN)
& river restoration plan

ZIELONA I NIEBIESKA INFRASTRUKTURA
W PROJEKTOWANIU PRZESTRZENI MIEJSKICH
prof. ANNA JANUCHTA-SZOSTAK

POZNAŃ – system klinów zieleni wzdłuż dolin rzecznych

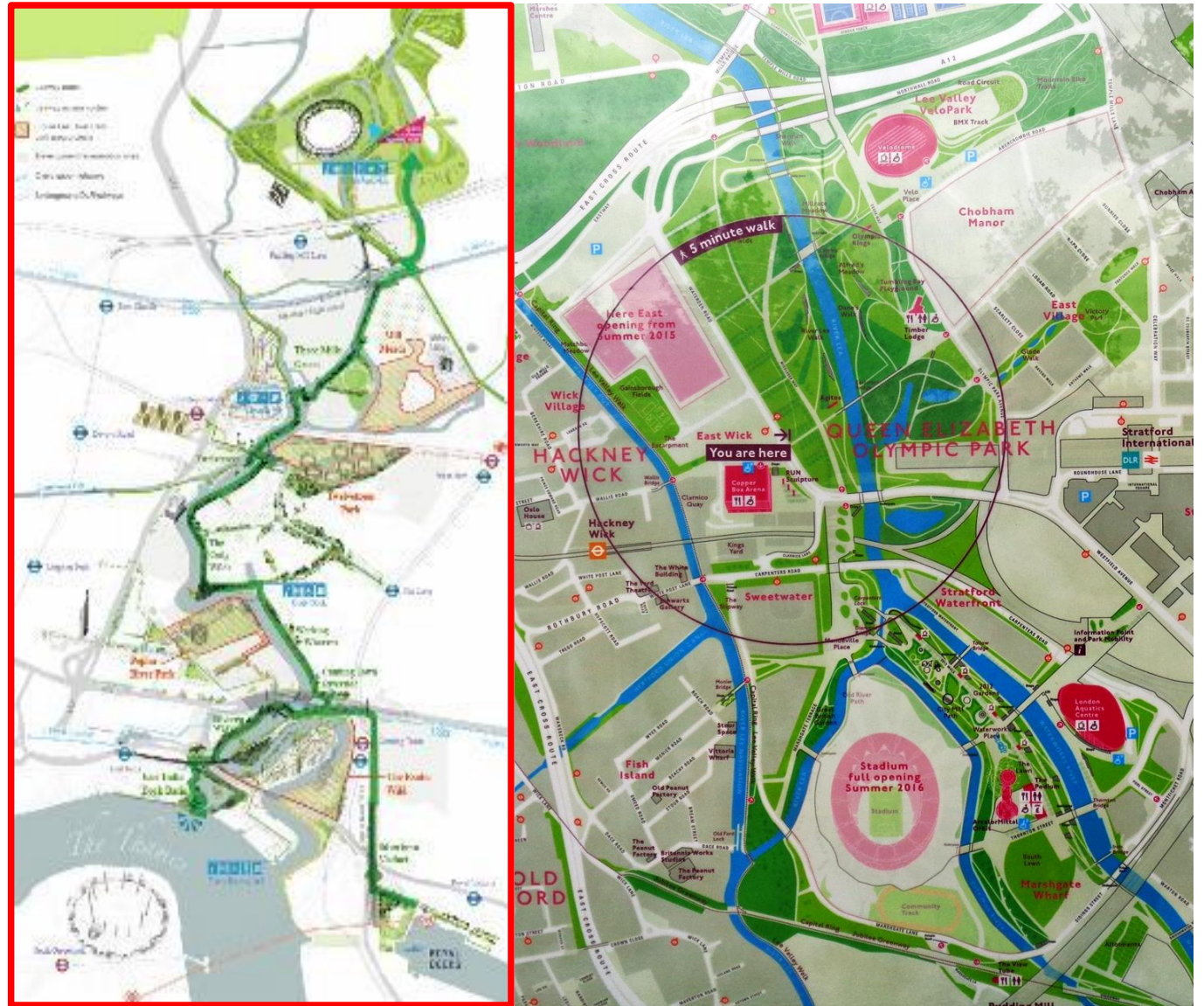
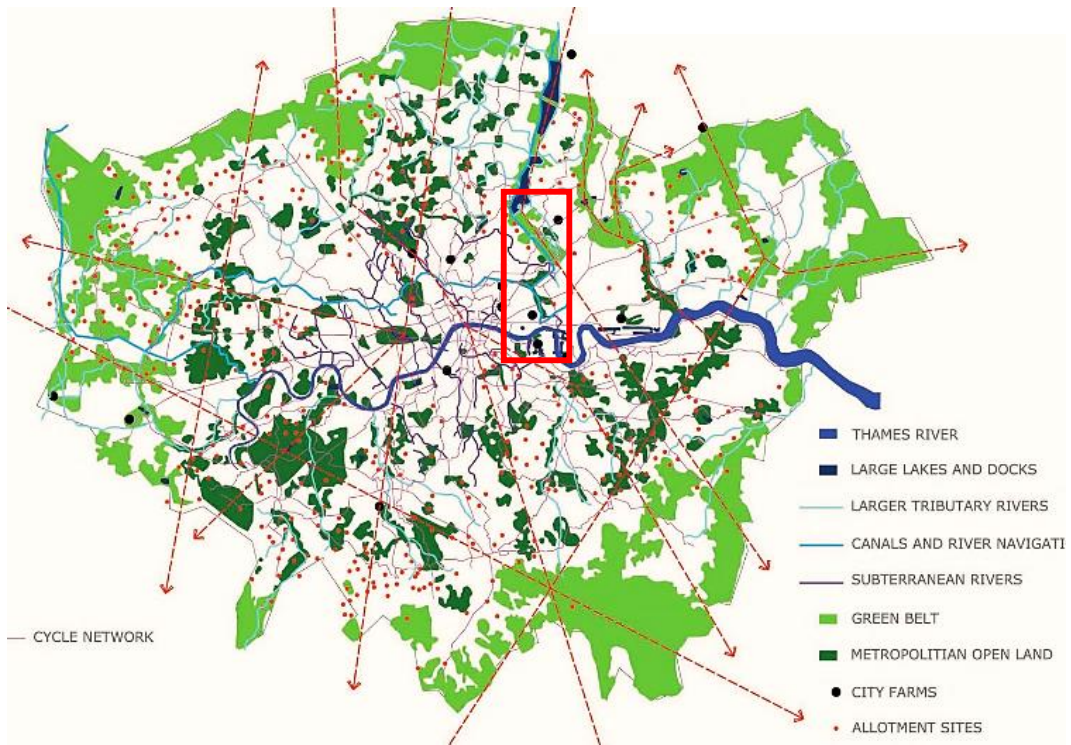
Płuca, gąbka, klimatyzator... re-generator

ZIELONA I NIEBIESKA INFRASTRUKTURA
W PROJEKTOWANIU PRZESTRZENI MIEJSKICH
prof. ANNA JANUCHTA-SZOSTAK

LONDYN - ODZYSKIWANIE ŁĄCZNOŚCI

Park Rzeki Lea łączy Park Olimpijski Królowej Elżbiety z Królewskimi Dokami i Tamizą
– 26-kilometrowy park regionalny Lee Valley.

Park Olimpijski Królowej Elżbiety w Londynie

ZIELONA I NIEBIESKA INFRASTRUKTURA
W PROJEKTOWANIU PRZESTRZENI MIEJSKICH
prof. ANNA JANUCHTA-SZOSTAK

LONDYN

Rzeka Lea od XVII w. zaopatrywała Londyn w wodę pitną.
W pierwszej połowie XX wieku nad rzeką skoncentrowana była
duża część londyńskiego przemysłu

Park Olimpijski Królowej Elżbiety w Londynie

Przemysłowa tożsamość miejsca (Fot. A. Januchta-Szostak)

ZIELONA I NIEBIESKA INFRASTRUKTURA
W PROJEKTOWANIU PRZESTRZENI MIEJSKICH
prof. ANNA JANUCHTA-SZOSTAK

Park Olimpijski Królowej Elżbiety w Londynie

Przemysłowa tożsamość miejsca (Fot. A. Januchta-Szostak)

ZIELONA I NIEBIESKA INFRASTRUKTURA
W PROJEKTOWANIU PRZESTRZENI MIEJSKICH
prof. ANNA JANUCHTA-SZOSTAK

Park Olimpijski Królowej Elżbiety w Londynie

ZIELONA I NIEBIESKA INFRASTRUKTURA
W PROJEKTOWANIU PRZESTRZENI MIEJSKICH
prof. ANNA JANUCHTA-SZOSTAK

Roślinność rodzima, synantropijna, ruderalna, (proj, Nigel Dunnett, fot. A. Januchta-Szostak)

Park Olimpijski Królowej Elżbiety w Londynie

ZIELONA I NIEBIESKA INFRASTRUKTURA
W PROJEKTOWANIU PRZESTRZENI MIEJSKICH
prof. ANNA JANUCHTA-SZOSTAK

**Reprezentacyjna przestrzeń publiczna
integracja, rekreacja** (fot. A. Januchta-Szostak)

Park Olimpijski Królowej Elżbiety w Londynie

Edukacja – eksploracja, przygoda

(fot. A. Januchta-Szostak)

ZIELONA I NIEBIESKA INFRASTRUKTURA
W PROJEKTOWANIU PRZESTRZENI MIEJSKICH
prof. ANNA JANUCHTA-SZOSTAK

Park Olimpijski Królowej Elżbiety w Londynie

Edukacja – eksploracja, przygoda

(fot. A. Januchta-Szostak)

ZIELONA I NIEBIESKA INFRASTRUKTURA
W PROJEKTOWANIU PRZESTRZENI MIEJSKICH
prof. ANNA JANUCHTA-SZOSTAK

Park Olimpijski Królowej Elżbiety w Londynie

ZIELONA I NIEBIESKA INFRASTRUKTURA
W PROJEKTOWANIU PRZESTRZENI MIEJSKICH
prof. ANNA JANUCHTA-SZOSTAK

(proj. Nigel Dunnett, fot. A. Januchta-Szostak)

Swojskie krajobrazy, rodzime gatunki
(proj. Nigel Dunnett, fot. A. Januchta-Szostak)

Park Olimpijski Królowej Elżbiety w Londynie

ZIELONA I NIEBIESKA INFRASTRUKTURA
W PROJEKTOWANIU PRZESTRZENI MIEJSKICH
prof. ANNA JANUCHTA-SZOSTAK

Bioróżnorodność, siedliska - edukacja (proj, Nigel Dunnett, fot. A. Januchta-Szostak)

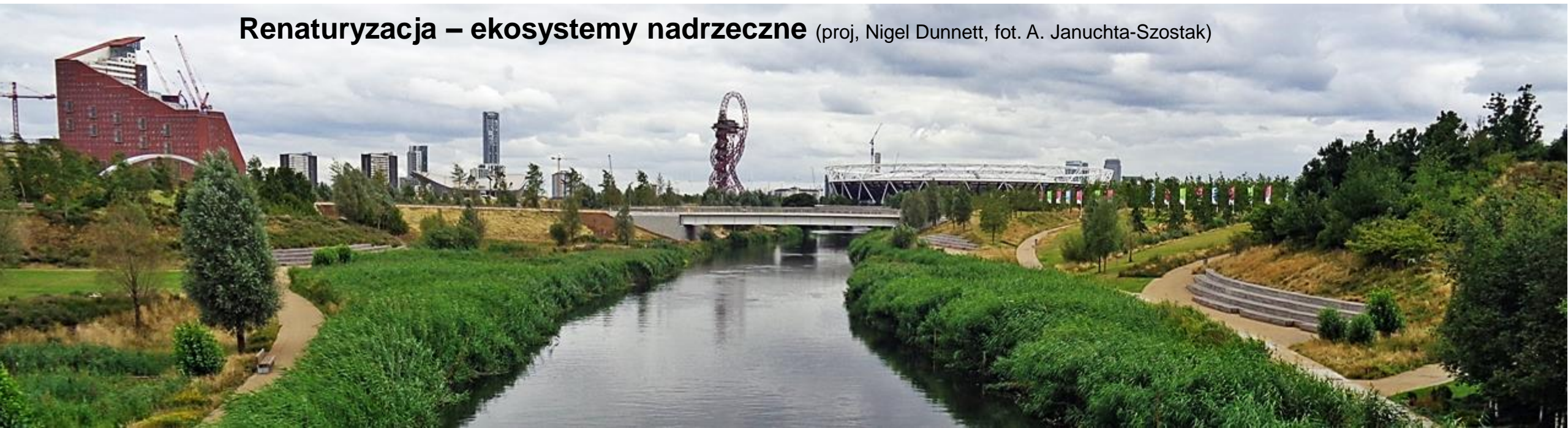

Park Olimpijski Królowej Elżbiety w Londynie

ZIELONA I NIEBIESKA INFRASTRUKTURA
W PROJEKTOWANIU PRZESTRZENI MIEJSKICH
prof. ANNA JANUCHTA-SZOSTAK

Renaturyzacja – ekosystemy nadrzeczne (proj, Nigel Dunnett, fot. A. Januchta-Szostak)

ZIELEŃ I WODA TO ROZPROSZONA

INFRASTRUKTURA KRYTYCZNA

znacznie bardziej odporna na zagrożenia niż instalacje techniczne

Infrastruktura krytyczna – termin używany w odniesieniu do zasobów mających **podstawowe znaczenie dla funkcjonowania społeczeństwa i gospodarki.**

Infrastruktura krytyczna to, wg **ustawy o zarządzaniu kryzysowym**, systemy oraz wchodzące w ich skład powiązane ze sobą funkcjonalnie obiekty, w tym obiekty budowlane, urządzenia, instalacje, usługi kluczowe dla bezpieczeństwa państwa i jego obywateli oraz służące zapewnieniu sprawnego funkcjonowania administracji publicznej, a także instytucji i przedsiębiorców.

Londyn, Fot. A. Januchta-Szostak

RZEKI ŻYJĄ!

ICH EKOSYSTEMY SĄ JAK NASZE MIASTA

SYMBIOZA WYMAGA ZROZUMIENIA I POSZANOWANIA PRAW

Powszechna Deklaracja Praw Rzek, stanowi, że

1. wszystkim rzekom przysługują podstawowe prawa, które wynikają z samego ich istnienia na naszej wspólnej planecie;
2. wszystkie rzeki są żywymi istotami, uprawnionymi do reprezentacji w sądzie
3. wszystkie rzeki posiadają co najmniej następujące podstawowe prawa:
  - (1) Prawo do przepływu;
  - (2) Prawo do pełnienia podstawowych funkcji w ekosystemie rzeczonym;
  - (3) Prawo do wolności od zanieczyszczeń;
  - (4) Prawo do zasilania i bycia zasilanymi ze zrównoważonych warstw wodonośnych;
  - (5) Prawo do rodzimej różnorodności biologicznej;
  - (6) Prawo do regeneracji i odbudowy.

Osoba Rzeka. Vilcabamba, Ekwador;
rzeźba ceramiczna, wysokość 38 cm.
Autorka: **Marta Wlazińska HERSTORIES**

Apeluję o prawa do życia
dla polskich rzek!

Dziękuję za uwagę
anna.januchta-szostak@put.poznan.pl

(Fot. E. Baranowska)